

केरलपाठवलिः

संस्कृतम्

तृतीया कक्ष्या

अक्कादमिकविद्यालयानां कृते

KERALA READER

SANSKRIT

STANDARD III

Government of Kerala
Department of General Education

State Council of Educational Research and Training (SCERT), Kerala
2024

राष्ट्रगीतम्

जनगण मन अधिनायक जय हे,
भारतभाग्यविधाता ।
पंजाब सिंध गुजरात मराठा,
द्राविड उत्कल बंगा ।
विंध्य हिमाचल यमुना गंगा,
उच्छलजलधितरंगा ।
तव शुभ नामे जागे,
तव शुभ आशिष माँगे,
गाहे तव जय-गाथा ।
जनगणमंगलदायक जय हे,
भारतभाग्यविधाता ।
जय हे जय हे जय हे
जय जय जय जय हे ।

प्रतिज्ञा

भारतं मम राष्ट्रम् । सर्वे भारतीयाः मे भ्रातरः । अहं
मम राष्ट्रे स्निह्यामि । तस्य समृद्धायां नानाविधायां च
पूर्विकसम्पत्तौ अभिमानी च भवामि । तद्योग्यतां
सम्पादयितुं सदा यतिष्ये च ।

अहं पितरौ गुरुंश्चादरिष्ये बहुमानयिष्ये च । विनयान्वित
एवाहं सदा सर्वैः सह व्यवहरिष्ये, सर्वेषु प्राणिषु
दयालुर्वर्तिष्ये च ।

मम राष्ट्राय राष्ट्रियेभ्यश्चाहं समर्पये स्वसेवाम् ।
राष्ट्रियाणां योगक्षेमैश्वर्येष्वेवाहम् आत्मनस्तोषं कलयामि ।

State Council of Educational Research and Training (SCERT)

Poojappura, Thiruvananthapuram 695012, Kerala

Website: www.scertkerala.gov.in

email: scertkerala@gmail.com

Phone:0471-2341883, fax;0471-231869

Typesetting and Layout: SCERT

First Edition: 2024

Printed at : KBPS, Kakkanad, Kochi-30

Department of General Education, Government of Kerala

प्रियच्छात्राः

तृतीयकक्ष्यायाः संस्कृतपाठ्यपुस्तकं भवतां पुरतः प्रस्तूयते। कविता, सम्भाषणम्, चित्रकथा, चित्रीकरणम्, अभिनयगीतम्, आत्मकथा, पत्रम् इत्यादिभिः व्यवहाररूपैः सम्पुष्टं भवतीदं पाठ्यपुस्तकम्।

राष्ट्रीय-कौशल-योग्यता-प्रारूपम् (NSQF) सूचनप्रौद्योगिक (ICT) उपाध्यश्च पाठ्यपुस्तकेऽस्मिन् परिगणिताः सन्ति।

स्वतन्त्रवाचनाय, स्वतन्त्रचिन्तायै सर्गवैभवाय च पुस्तकेऽस्मिन् अवसराः समाकलिताः। भाषायाः प्रयोगोपाधिमवगन्तुं तद्वारा रचनाप्रवर्तनेषु भागं ग्रहीतुं च पठनानुभवाः कक्ष्याप्रकोष्ठात् अवाप्तव्याः।

पुस्तकस्यास्य अध्ययनेन संस्कृतस्य विशालं लोकं प्रवेष्टुं प्रेरणा नूनं भविष्यतीति आशासे।

भवदीयः

डा. जयप्रकाश आर् के

निर्देशकः

राज्यशैक्षिकानुसन्धानप्रशिक्षणपरिषद्, केरलम्

TEXTBOOK DEVELOPMENT COMMITTEE

Advisor

Prof. V. Madhavan Pillai

Associate Professor in Sanskrit (Rtd.).

Chairperson

Dr. P. Rajan

Associate Professor (Rtd.), Govt. Sanskrit College, Thiruvananthapuram

Experts

Dr. S. Anil Kumar

Associate Professor, Sree Neelakanta Govt. Sanskrit College, Pattambi, Palakkad

Dr. S. Mohanachandran

Associate Professor (Rtd.), Govt. Sanskrit College, Thiruvananthapuram

Members

Sri. Arun Rajan, K.K.K.P.M. G.H.S. Alappuzha

Sri. Devasia K, St. Peter's HSS, Kurumbanadom, Changanassery, Kottayam

Sri. Hari E.M, A.K.M.H.S.S., Poochatti, Thrissur

Smt. Iquly U.P, S.N.V.U.P.S., Pulimath, Kilimanoor, Thiruvananthapuram

Smt. Josy Varghese V. S, St. John's M.S.C. U.P.S. Pallickal East, Alappuzha

Smt. Renjusha T.P, G.V.R.M.U.P.S. Kizhuvilam, Attingal, Thiruvananthapuram

Sri. Sreesan A, M.V.H.S.S. Ariyallur, Parappanangadi, Malappuram

Sri. Surendran Kadaikkodu, HSA Sanskrit (Rtd),

Artists

Sri. Adbul Rasheed, G.H.S.S. Mathamangalam, Kannur

Sri. Muhammed Noufal P. K, G.H.S.S. Kottayi, Palakkad

Sri. Pramod Pallath, URC Ponnani, Malappuram

ACADEMIC CO-ORDINATOR

Smt. Asha Sajeen H. R.

Research Officer, SCERT, Kerala.

राज्यशैक्षिकानुसन्धानप्रशिक्षणपरिषद्, केरलम्

STATE COUNCIL OF EDUCATIONAL RESEARCH AND TRAINING,
KERALA

विषयानुक्रमणिका

एककम्	पाठस्य नाम	व्यवहाररूपम्	पुटसंख्या
१ तालं मेलम्	१ घोषयात्रा	बालकविता	10
	२ बालोत्सवः	सम्भाषणम्	19
२ यात्रा	३ तित्तिचारा तेय्	नौकागानम्	32
	४ सागरतीरम्	चित्रीकरणम्	40
३ समभावना	५ एकीभूय गच्छामः	अभिनयगीतम्	53
	६ स्नेहस्पर्शः	चित्रकथा	59
४ आम्रफलकालः	७ अहम् आम्रः	आत्मकथा	70
	८ आयातु शीघ्रम्	पत्रम्	79

ഭാരതത്തിന്റെ ഭരണഘടന

ആമുഖം

ഭാരതത്തിലെ ജനങ്ങളായ നാം ഭാരതത്തെ ഒരു 'പ്രമാധികാര സ്ഥിതിസമത്വ മതേതര ജനാധിപത്യ റിപ്പബ്ലിക്കായി' സംവിധാനം ചെയ്യുവാനും അതിലെ പൗരന്മാർക്കെല്ലാം:

സാമൂഹ്യവും സാമ്പത്തികവും രാഷ്ട്രീയവും ആയ നീതിയും; ചിന്തയ്ക്കും ആശയപ്രകടനത്തിനും വിശ്വാസത്തിനും മതനിഷേധം ആരാധനയ്ക്കും ഉള്ള സ്വാതന്ത്ര്യവും;

പദവിയിലും അവസരത്തിലും സമത്വവും; സംപ്രാപ്തമാക്കുവാനും;

അവർക്കെല്ലാമിടയിൽ

വ്യക്തിയുടെ അന്തസ്സും ²[രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഐക്യവും അഖണ്ഡതയും] ഉറപ്പുവരുത്തിക്കൊണ്ട് സാഹോദര്യം പുലർത്തുവാനും;

സൗഹൃദം തീരുമാനിച്ചിരിക്കയാൽ;

നമ്മുടെ ഭരണഘടനാനിർമ്മാണസഭയിൽ ഈ 1949 നവംബർ ഇരുപത്തൊന്നാം ദിവസം ഇതിനാൽ ഈ ഭരണഘടനയെ സ്വീകരിക്കുകയും നിയമമാക്കുകയും നമുക്കു തന്നെ പ്രദാനം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു.

1. 1976 - ലെ ഭരണഘടന (നാല്പ്പത്തിരണ്ടാം ഭേദഗതി) ആക്ട് 2-ാം വകുപ്പു പ്രകാരം "പ്രമാധികാര ജനാധിപത്യ റിപ്പബ്ലിക്" എന്നതിന് പകരം ചേർത്തത് (3.1.1977 മുതൽ പ്രാബല്യം).
2. മേല്പറഞ്ഞ ആക്ട് 2-ാം വകുപ്പു പ്രകാരം "രാഷ്ട്രത്തിന്റെ ഐക്യം" എന്നതിനു പകരം ചേർത്തത് (3.1.1977 മുതൽ പ്രാബല്യം).

एककम् १

तालं मेलम् ।

सर्वे तालसमेतं गानं तथा मेलं च इच्छन्ति ।
तालं मेलम् इत्यस्मिन् एकके एका
बालकविता एकं संभाषणं च भवति ।

प्रथमः पाठः ।

नमस्ते , अहं
मीनु।

नमस्ते , अहं
दीपु।

मीनु दीपु च घोषयात्रायाः आरवं शृणोति ।
तयोः भाषणं शृणुमः ।

एषः डिण्डिमशब्दः वा ?

आम्, डिण्डिमशब्दः ।

कुतः आगच्छति ?

तत्र पश्यतु । घोषयात्रा आगच्छति ।

तत्र गच्छामि ।

अहमपि तत्र आगच्छामि ।

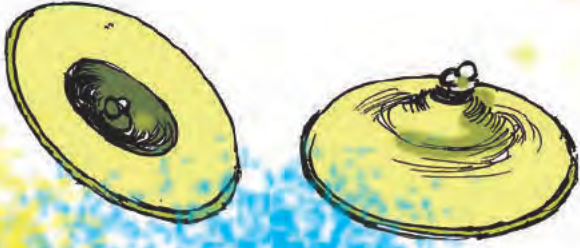

घोषयात्रा ।

तालसमेतं गीतं गायामः ।

डिं डिं डिं डिण्डिमनादं
दं दं दं मर्दलतालम् ।
जिं जिं जिं कांस्यतालं
मेलं शृण्वन्तु
सर्वे मेलं शृण्वन्तु ॥

एकः ढोलं नादयति
अपरः वंशीं नादयति ।
जीवनतालं जानाति
तालं शृण्वन्तु
प्रकृतेस्तालं शृण्वन्तु ॥

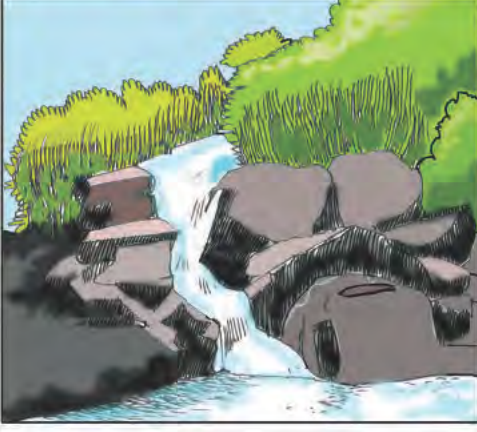

पठनप्रवर्तनानि ।

कवितां श्रुत्वा सतालम् आलपतु ।

चित्रं दृष्ट्वा विविधानि तालानि वदतु ।

नदीतालम् ।

सागरतालम् ।

मारुततालम् ।

हृदयतालम् ।

सर्वं तालमयम् ।

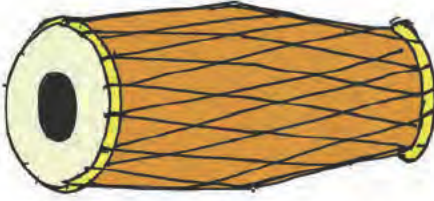
उच्चैः वाचयतु।

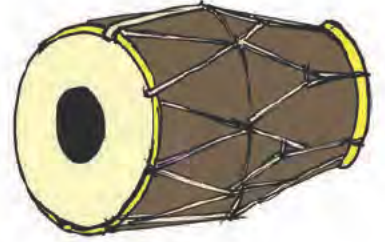
डिण्डिमः।

कांस्यतालः।

मर्दलः।

ढोलः।

उदाहरणानुसारं यथोचितं योजयतु।

डिण्डिमः

मर्दलः

ढोलः

कांस्यतालः

बं बं बं

डिं डिं डिं

जिं जिं जिं

दं दं दं

बालाः किं किं कुर्वन्ति? वदतु।

आयान्ति

शृण्वन्ति

क्रीडन्ति

नृत्यन्ति

बिन्दून् योजयित्वा वाक्यानि लिखतु ।

बालाः आयान्ति ।

बालाः शृण्वन्ति ।

बालाः क्रीडन्ति ।

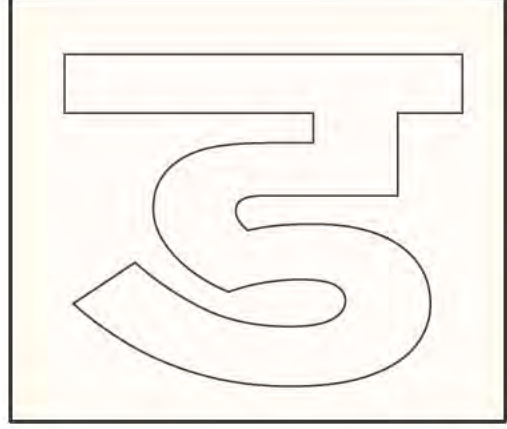
बालाः नृत्यन्ति ।

बिन्दून् योजयित्वा पदं पूरयतु। अक्षरं वर्णेन
लेपयतु।

क्रीडति

डिण्डिमः

ड इति अक्षरं लिखतु।

ड ड ड ड ड

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

वाद्योपकरणानां चित्राणि सञ्चित्य
चित्रपुस्तकं निर्मातु।

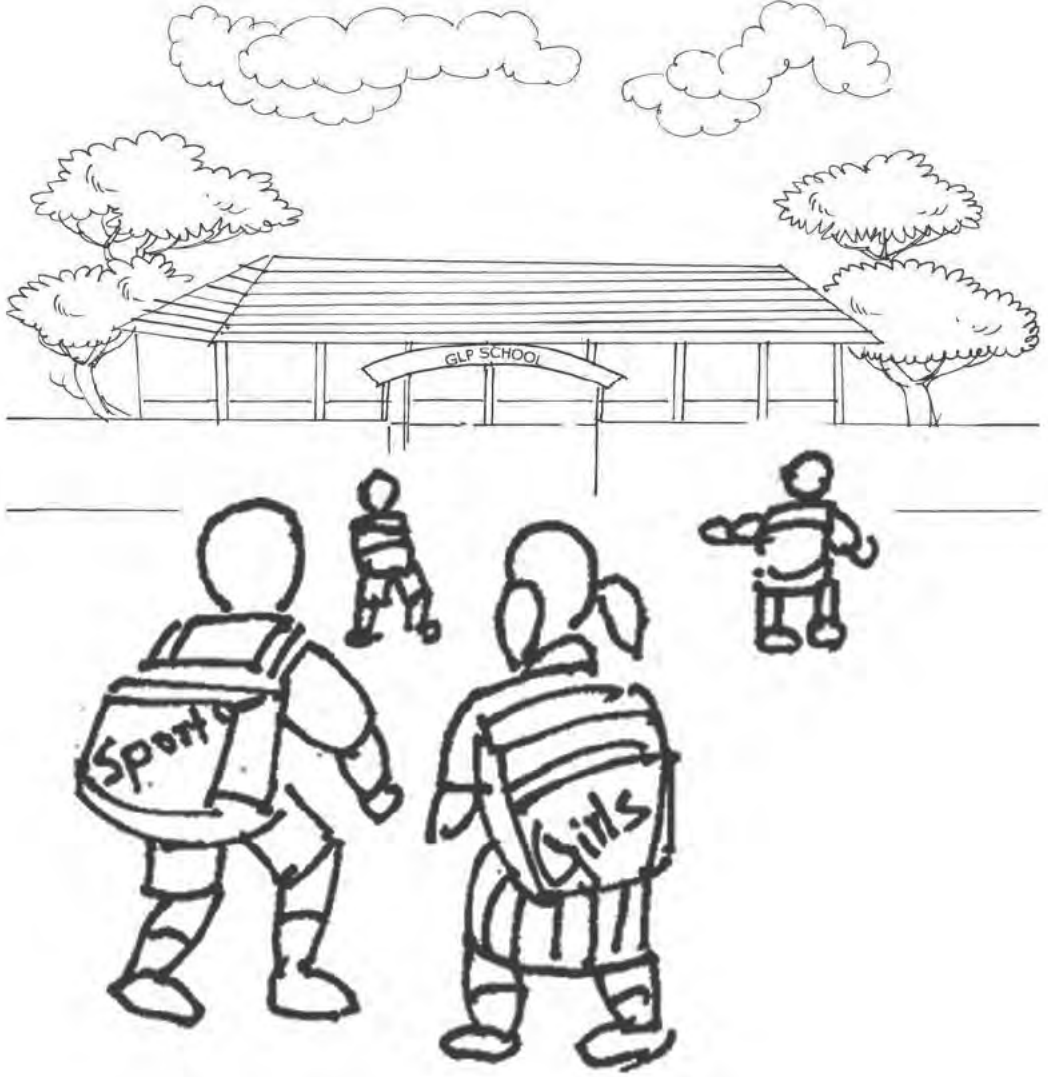
शब्दकोशः

पदम्	संस्कृतम्	മലയാളം	English	ಕನ್ನಡ
डिण्डिमः	वाद्यविशेषः	ചെണ്ട	Small drum	ಚಂಡೆ
मर्दलः	वाद्यविशेषः	മദ്ദളം	Tambourine	ಮದ್ದಳ
कांस्यतालः	वाद्यविशेषः	ഇലത്താളം	A kind of musical instrument	ತಾಳ
ढोलः	भेरी	പെരുമ്പറ	Drum	ಡೋಲ
वंशी	वेणुः	ഓടക്കുഴൽ	Flute	ಕೊಳಲ
जानाति	अवगच्छति	അറിയുന്നു	Knows	ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ
जीवनम्	जीवितोपाधिः	ജീവിതോപാധി	Livelihood	ಜೀವನ
सर्वे	सकलाः	എല്ലാവരും	All	ಎಲ್ಲರೂ
नादयति	शब्दं कारयति	ശബ್ದം ഉണ്ടാക്കുന്നു	Making sound	ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತದೆ

चित्रम् उचितैः वर्णैः लेपयतु।

छात्राः कुत्र गच्छन्ति ?

द्वितीयः पाठः ।

संस्कृतदिनाशंसाः ।
पदकम् आनीतं वा ?

आम्, आनीतम् ।

प्रदर्शयतु ।

श्रावणपूर्णिमा संस्कृतदिनं भवति ।
संस्कृतदिनाचरणं पश्यामः ।

बालोत्सवः ।

छात्राः - नमस्ते ।

अध्यापिका - नमस्ते , सुप्रभातम् ।

सर्वेभ्यः संस्कृतदिनाशंसाः ।

- छात्राः - संस्कृतदिनाशंसाः ।
- माया - (उत्थाय) घोषयात्रा कदा प्रचलति ?
- अध्यापिका - इदानीं भवति । भवन्तः सज्जाः वा ?
- छात्राः - आम् । मुद्रावाक्यानि रचितानि ।
- अध्यापिका - उत्तमम् । गमनसमये भवन्तः
मुद्रावाक्यानां सम्यक् घोषणं कुर्वन्तु ।
- छात्राः - (सोत्साहं)आम् । पदकमपि धृतवन्तः ।
- अध्यापिका - समीचीनम् । मधुरं स्वीकुर्वन्तु ।
- छात्राः - धन्यवादः ।

पठनप्रवर्तनानि ।

घोषयात्रां पश्यतु ।

स्फोरकपत्राणि पश्यतु। पठतु।

वदतु संस्कृतम्

पठतु संस्कृतम्

लिखतु संस्कृतम्

स्फोरकपत्राणि पूरयन्तु।

वदतु संस्कृतम्

पठतु संस्कृतम्

लिखतु संस्कृतम्

पदकं निर्मातु ।

आशंसावाक्यानि परस्परं वदतु ।

सुप्रभातम्

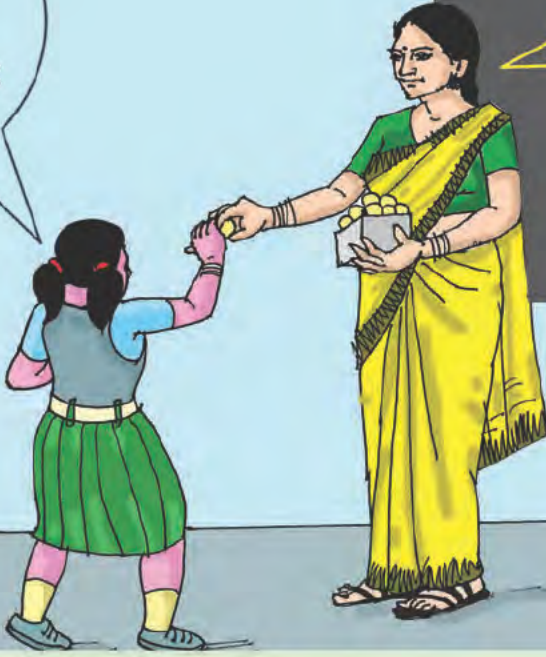
नमस्ते

नमस्ते

धन्यवादः

स्वागतम्

उदाहरणानुसारं वाक्यानि पूरयतु।

रीना प्रभाते उत्तिष्ठति।
उदा :- रीना कदा उत्तिष्ठति ?

रमीसः सायंकाले क्रीडति।
रमीसः ..... क्रीडति ?

सूर्यः प्रभाते उदयति।
सूर्यः ..... उदयति ?

बालिका सायंकाले गृहं
प्रत्यागच्छति।
बालिका ..... गृहं
प्रत्यागच्छति ?

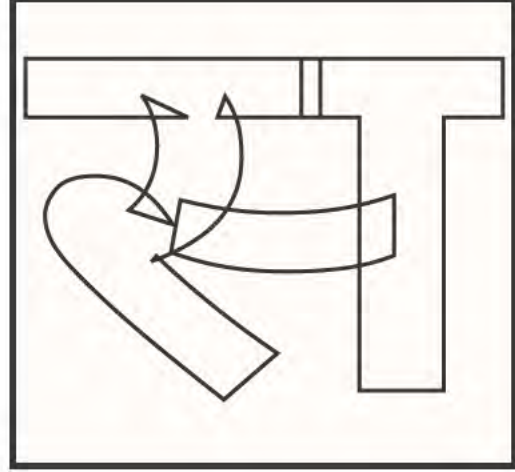

बिन्दून् योजयित्वा पदं पूर्यतु । अक्षरं वर्णेन
लेपयतु ।

समीचीनम्

आशंसाः

सुप्रभातम्

स इति अक्षरं लिखतु ।

स स स स स

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

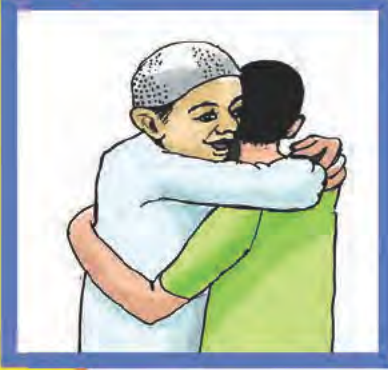

चित्राणि दृष्ट्वा उत्सवानां नामानि यथोचितं
योजयतु ।

ईदु

ओणम्

होली

क्रिस्तुमस्

भवतां प्रदेशेषु के के उत्सवाः सन्ति ?

पूरं, जलोत्सवः .....

उत्सवानां चित्राणि सञ्चित्य सचित्रपुस्तके योजयतु।

शब्दकोशः

पदम्	संस्कृतम्	മലയാളം	English	ಕನ್ನಡ
उत्सवः	आघोषः	ആഘോഷം	Festival	ಹಬ್ಬ
घोषयात्रा	आघोषपूर्वक- यात्रा	ഘോഷയാത്ര	Procession	ಘೋಷ ಯಾತ್ರೆ
इदानीम्	अधुना	ഇപ്പോൾ	Now	ಈಗ
सज्जाः	सन्नद्धाः	തയ്യാറായവർ	Ready	ಸಿದ್ಧರಾಗುವುದು
मुद्रावाक्यम्	सूचकवाक्यम्	മുദ്രಾವാക്ಯം	Slogan	ಘೋಷಣೆ
सम्यक्	समीचीनम्	നല്ലത്	Fair	ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿ
पदकम्	मुद्रा	ബാഡ്ജ്	Badge	ಬ್ಯಾಡ್ಜ್
धन्यवादः	कृतज्ञतासूचकं पदम्	നന്ദിസൂചകമായ പദം	Word of Thanks	ಧನ್ಯವಾದ
मधुरम्	मधुररसः	മധുരം	Sweet	ಸಿಹಿ

एककम् २

यात्रा ।

'यात्रा' इत्यस्मिन् एकके पाठद्वयम् अस्ति । अत्र
'तित्तिचारा तेय्' इति प्रथमे पाठे नौकागानं 'सागरतीरम्' इति
द्वितीये पाठे यात्रायाः चित्रीकरणं च भवति ।

तृतीयः पाठः ।

ओ तित्तितारा तित्तिचै तित्तै तक तेय् तेय् तोम् ।

भवान् अतीव सन्तुष्टः । गानं गायन् आगच्छति ।

दूरदर्शने नौकाकेलीप्रदर्शनम् आसीत् । तत्र इदं
गानम् अपि आसीत् ।

आम् । तर्हि गायतु ।

आम्, गायामि । भवती अपि गायतु ।

अस्तु । अहम् अपि गायामि ।

नौकागानं श्रोतुम् इच्छन्ति वा ? गानं शृणुमः ।

तित्तिचारा तेय् ।

जलयानं चालयामः
शीघ्रमेव सोदराः ।
सम्मानार्थं विजयार्थं
तित्तिचारा तेय् । ।

ओ तित्तिचारा तित्तिचै
तित्तिचै तक तेय् तेय् तोम्।

अग्रे अग्रे चालयामः
शीघ्रमेव चालयामः ।
नौकाकेलीविजयाय
तित्तिचारा तेय्।।

ओ तित्तिचारा तित्तिचै
तित्तिचै तक तेय् तेय् तोम्।

सामोदं तु चालयामः
जीवयानं चालयामः ।
जीवनस्य विजयाय
तित्तिचारा तेय्।।

ओ तित्तिचारा तित्तिचै
तित्तिचै तक तेय् तेय् तोम्।

साभिनयं नौकागानं गायन्तु।

उच्चैः वाचयतु।

नौका नदी जलयानं सोदरः
नौकाकेली जीवयानं सामोदं

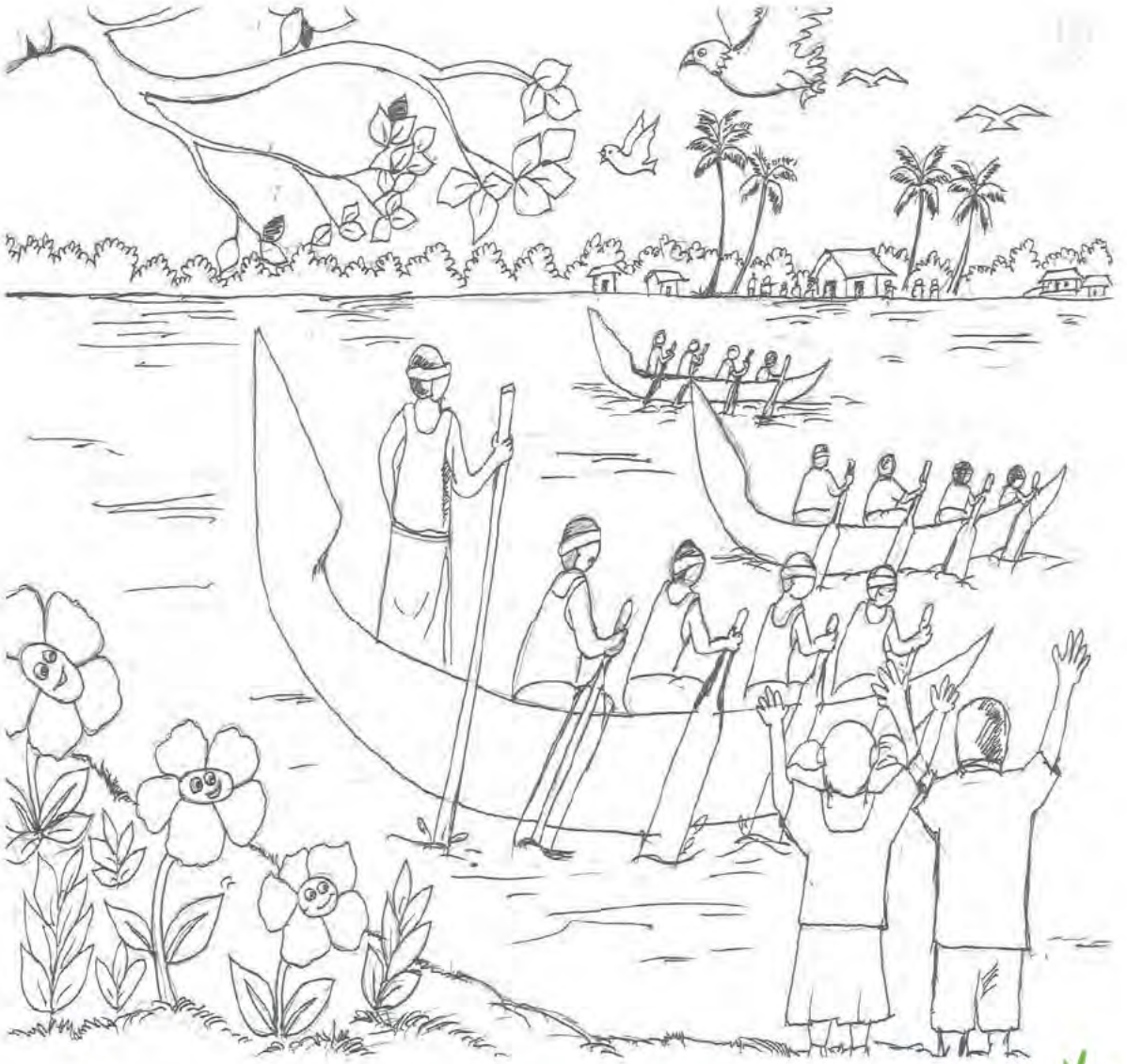
पत्रनौकानिर्माणं करोतु ।

चित्रम् उचितैः वर्णैः लेपयतु ।

चित्रे कानि कानि सन्ति ? वदतु ।

विविधयानानां चित्राणि दृष्ट्वा नामानि वदतु ।

नौका

महानौका

लोकयानम्

विमानम्

रेल् यानम्

जलयानानां चित्राणि सञ्चित्य सचित्रपुस्तके
योजयतु ।

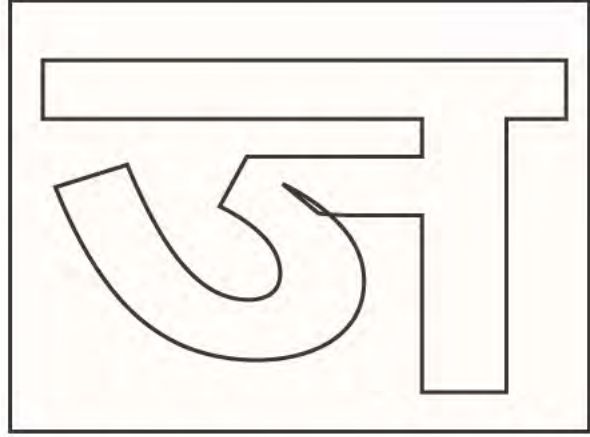

बिन्दून् योजयित्वा पदं पूर्यतु । अक्षरं वर्णेन
लेपयतु ।

जलयानम्

विजयाय

जीवनम्

ज इति अक्षरं लिखतु ।

ज ज ज ज ज

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

शब्दकोशः

पदम्	संस्कृतम्	മലയാളം	English	കನ್ನಡ
नौका	उडुपम्, जलयानम्	തോണി	Boat	ದೋಣಿ
शीघ्रम्	जवेन	വേഗത്തിൽ	Speedily	ಬೇಗನೆ
सम्मानम्	आदरम्	സമ്മാനം	Gift	ಬೇಗನೆ
विजयः	जयः	വിജയം	Victory	ಪಿಜಯ
अग्रे	पुरतः	മുന്നോട്ട്	Ahead	ಎದುರಿಗೆ
चालयामः	तारयामः	തൃശ്ശയാം	Let us row	ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ
सामोदम्	सानन्दम्	സന്തോഷത്തോടെ	Happily	ಸಂತೋಷದಿಂದ
नौकाकैलिः	उडुपकैलिः	വള്ളം കുളി	Boat race	ದೋಣಿ ಆಟ

सर्वे यात्राः इच्छन्ति वा ?

एकां यात्रां पश्यामः ।

चतुर्थः पाठः ।

अहं शीघ्रं गच्छामि ।
सागरतीरं गच्छामि ।

उत्तमम् ।
शीघ्रं गच्छतु ।

सागरतीरम् ।

मीनु सकुटुम्बं लोकयानेन नगरं गच्छति ।

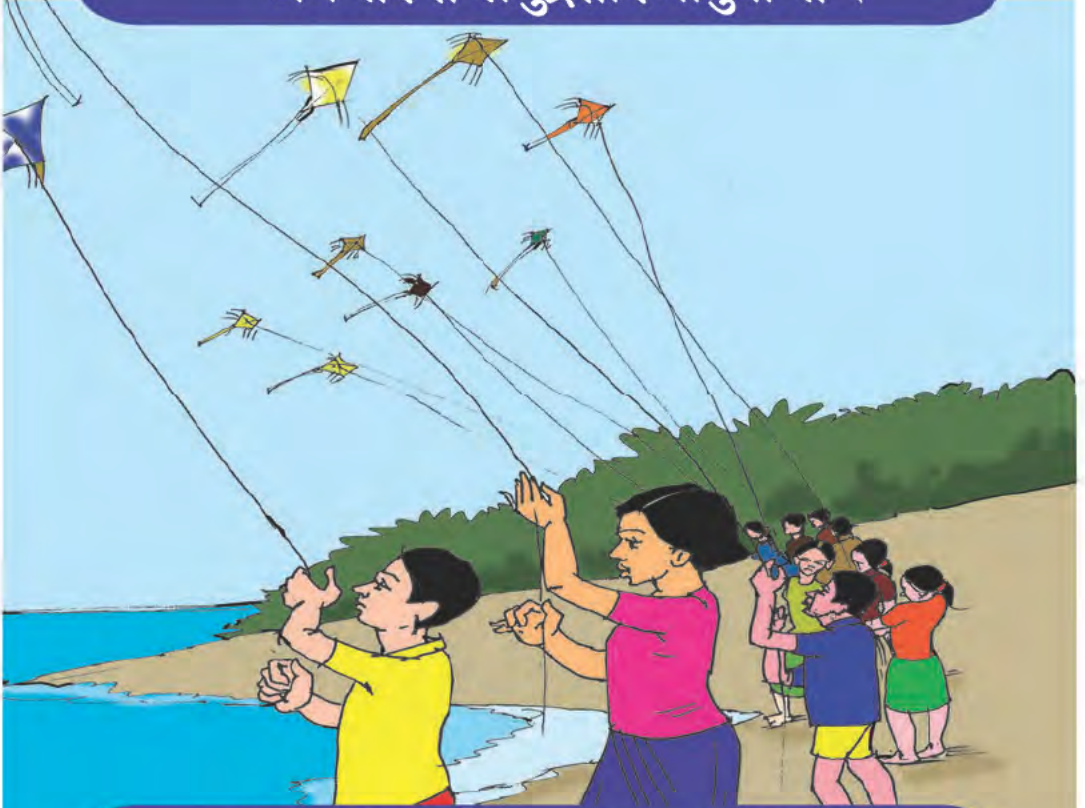

नगरमागत्य ते त्रिचक्रिकया यात्रां कुर्वन्ति ।

अनन्तरं ते समुद्रतीरं प्राप्नुवन्ति ।

मीनु बालैः सह वाताटेन क्रीडति ।

ते मनोहरम् अस्तमयदृश्यं पश्यन्ति ।

अनन्तरं सर्वे रेलु यानेन गृहम् आगच्छन्ति ।

पठनप्रवर्तनानि।

उच्चैः वाचयतु।

त्रिचक्रिका

रेल् यानम्

द्विचक्रिका

कार् यानम्

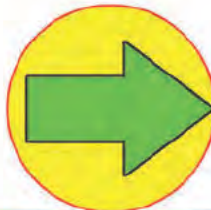
मार्गदर्शकसूचकान् अवगच्छतु।

अग्रे

वामतः

दक्षिणतः

स्थगयतु

चित्राणि दृष्ट्वा कानि कानि सन्ति इति

उदाहरणानुसारं वदतु ।

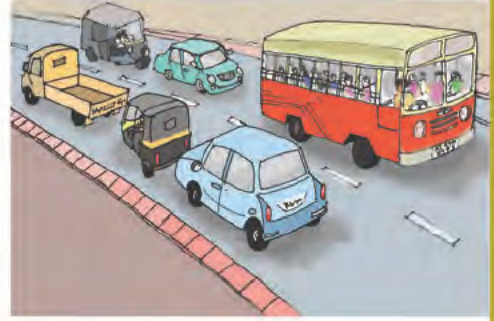
बालः अस्ति ।

बालाः सन्ति ।

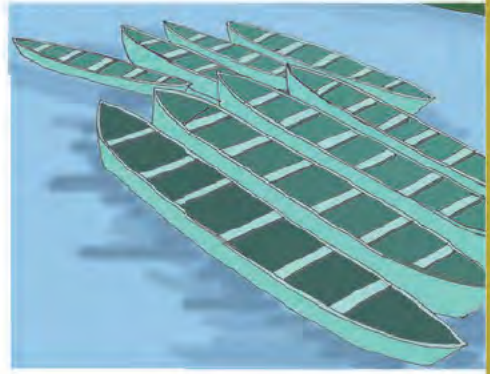
यानम् अस्ति ।

यानानि सन्ति ।

नौका ..... ।

नौकाः ..... ।

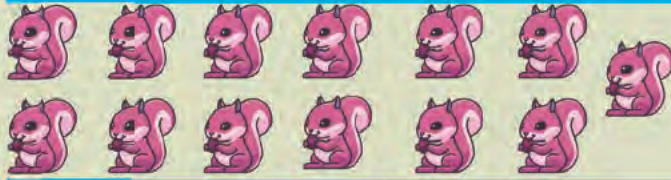
गणयतु।

एकादश

द्वादश

त्रयोदश

चतुर्दश

पञ्चदश

१, २, ३, ४,
५, ६, ७, ८, ९, १०,
११, १२, १३, १४, १५

चित्रे कति वाताटा: सन्ति ?

पूरयतु।

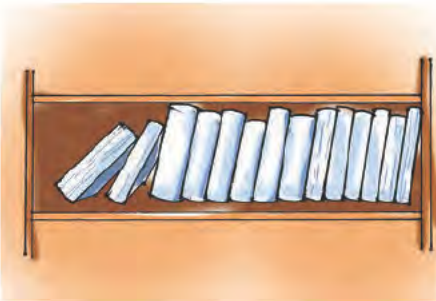
चित्रे कति वृक्षाः सन्ति ?

५ वृक्षाः सन्ति ।

चित्रे कति पुष्पाणि सन्ति ?

..... पुष्पाणि सन्ति ।

चित्रे ..... पुस्तकानि सन्ति ?

..... पुस्तकानि सन्ति ।

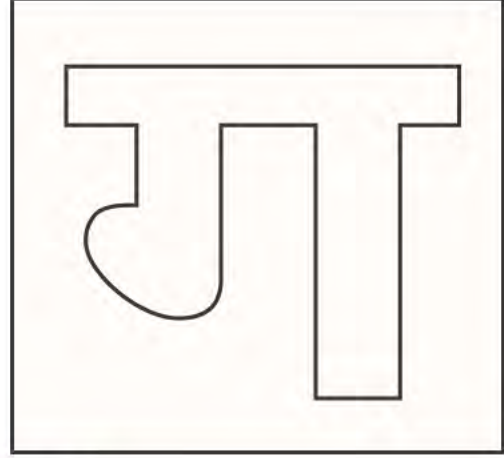

बिन्दून् योजयित्वा पदं पूरयतु। अक्षरं वर्णेन
लेपयतु।

नगरम्

गानम्

गजः

ग इति अक्षरं लिखतु।

ग ग ग ग ग

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

यानानां चित्राणि सञ्चित्य सचित्रपुस्तके योजयतु।

शब्दकोशः

पदम्	संस्कृतम्	मलयाळം	English	ಕನ್ನಡ
सकुटुम्बम्	कुटुम्बसमेतम्	സകുടുംബം	With family	ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ
यानम्	वाहनम्	വാഹനം	Vehicle	ವಾಹನ
लोकयानम्	बस् यानम्	ബസ്	Bus	ಬಸ್
नगरम्	पुरम्	നഗരം	City	ನಗರ
गृहम्	गेहम्	വീട്	House	ಮನೆ
यात्रा	सञ्चारम्	യാത്ര	Travel	ಪ್ರಯಾಣ
वाताटः	पतङ्गः	പട്ടം	Kite	ಗಾಳಿಪಟ

एककम् ३

समभावना ।

लोके शान्तिपूर्णजीवनाय मानवानाम् ऐक्यम्
अनिवार्यं भवति । अस्मिन् एकके तत्प्रतिपादकम् एकम्
अभिनयगीतम् एका चित्रकथा च अन्तर्भाविता ।

पञ्चमः पाठः ।

हे मित्र, मम
मुखावरणं पश्यतु
कथमस्ति ?

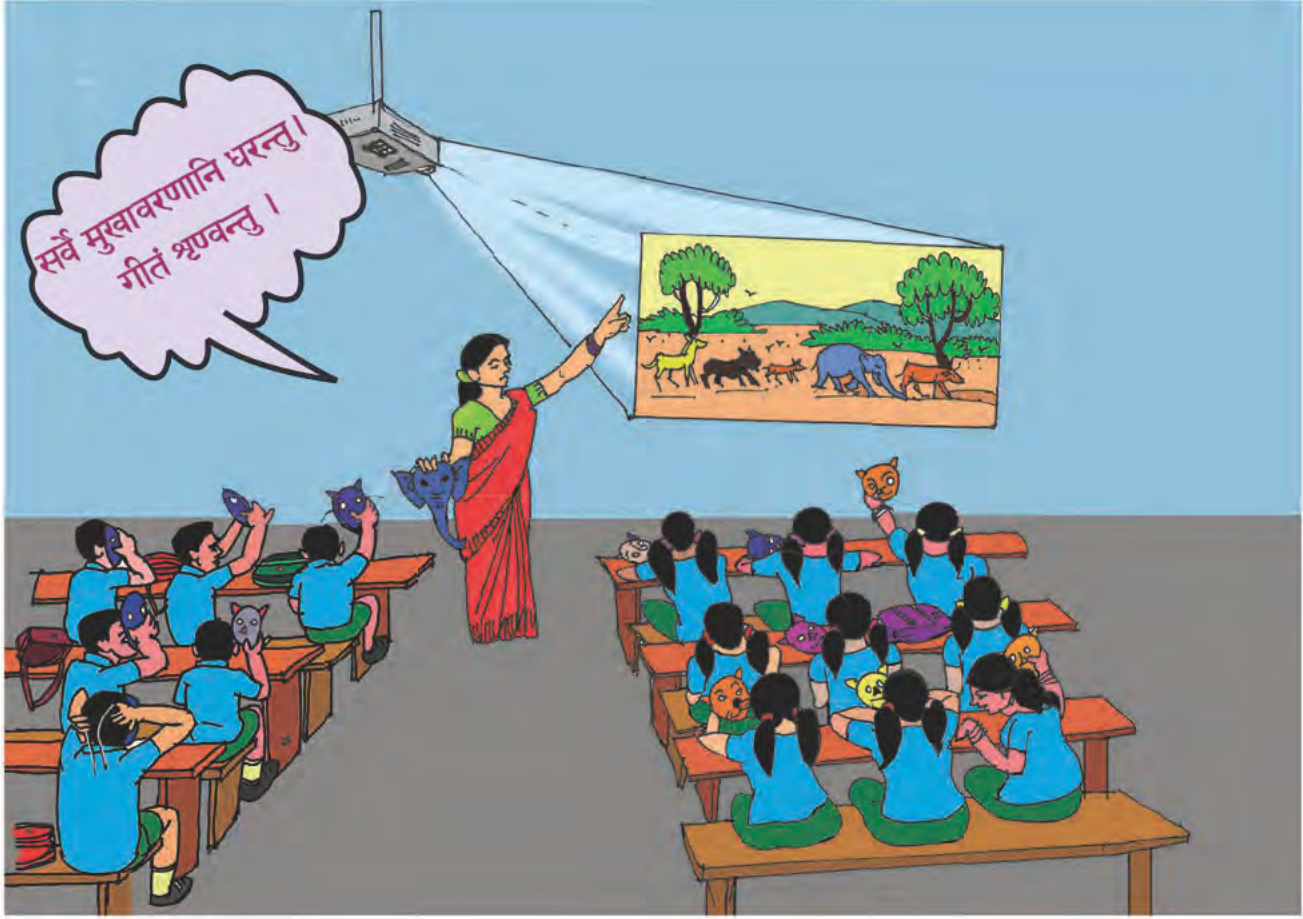

उत्तमम् । अहं मुखावरणं
न आनीतवान् ।

चिन्तया अलम् ।
इदानीं निर्मावः ।

कानने पक्षिमृगादयः एकीभूय

समत्वगानं गायन्ति ।

शृणुमः ।

एकीभूय गच्छामः ।

अग्रे अग्रे गच्छामः
एकीभूय गच्छामः ।
वर्णमनोहरजीवास्सर्वे
एकीभूय गच्छामः ॥

सुममधु पीत्वा गायामः
वसन्तकालं स्वीकुर्मः ।
कलहो नास्ति वैरं नास्ति
भेदभावो नास्त्येव ॥

नवनवस्वप्नं नवनवलोकं
वयं मिलित्वा निर्मामः ।
समत्वसुन्दरलोकाय
एकीभूय गच्छामः ॥

पठनप्रवर्तनानि ।

कवितां श्रुत्वा सतालम् आलपतु ।

मुखावरणानि दृष्ट्वा जन्तूनां नामानि वदतु ।

शृगालः

शशकः

शुकः

भल्लूकः

गजः

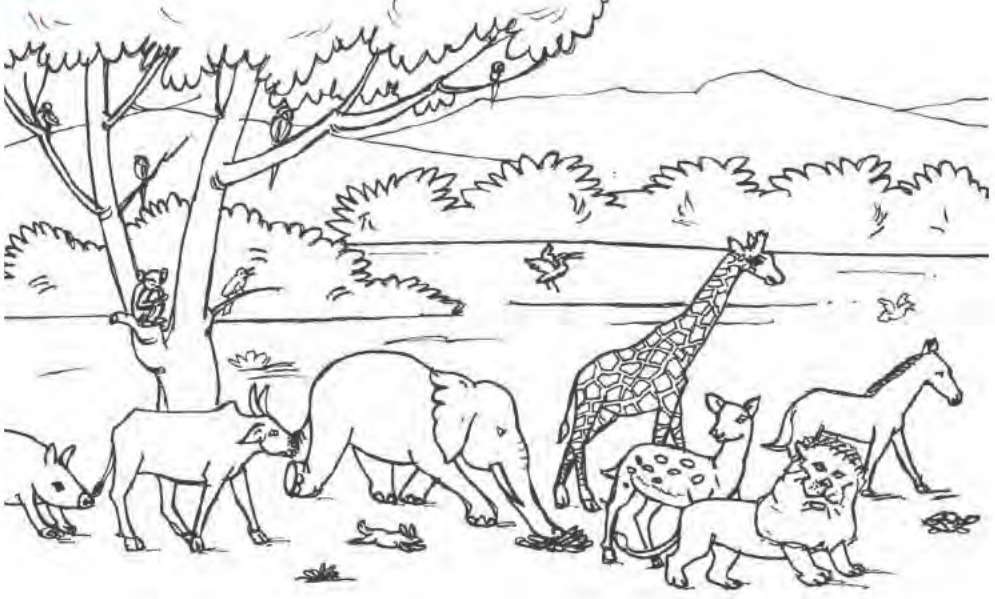

गरुडः

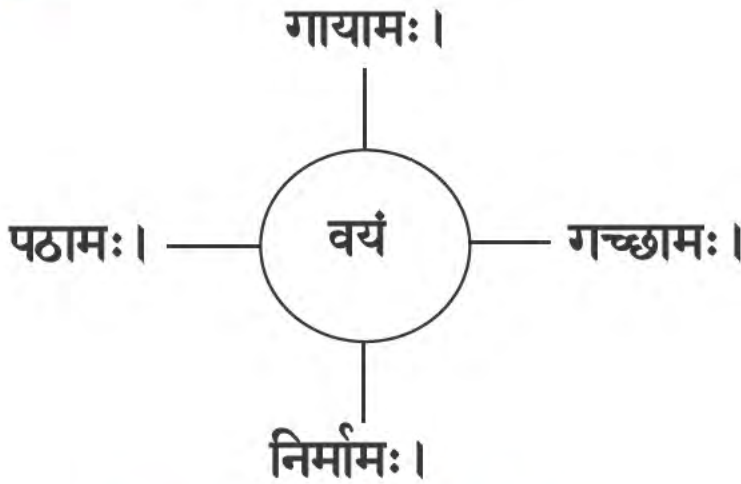

चित्रं वर्णेः लेपयतु । चित्रे के के सन्ति इति वदतु ।

पदसूर्यं दृष्ट्वा उदाहरणानुसारं वाक्यानि निर्मातु ।

उदा- वयं गच्छामः ।

.....

.....

.....

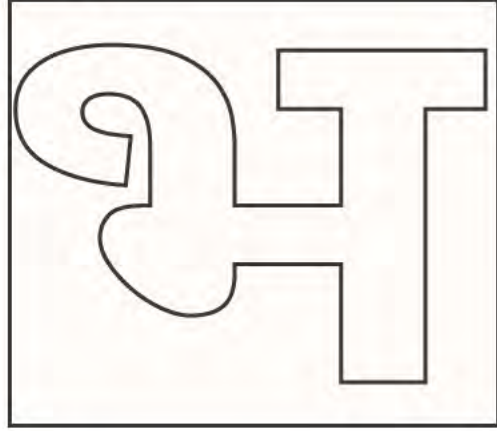

बिन्दून् योजयित्वा पदं पूर्यतु ।
अक्षरं वर्णेन लेपयतु ।

भल्लूकः

समभावना

एकीभूय

भ इति अक्षरं लिखतु ।

भ भ भ भ भ

.....

.....

.....

.....

.....

सर्वे रेलु यानरूपेण तिष्ठन्तु। इदं गीतम्
आलपन्तः रेलु यानं चालयन्तु।

शब्दकोशः

पदम्	संस्कृतम्	മലയാളം	English	ಕನ್ನಡ
एकीभूय	मिलित्वा	ഒന്നിച്ചു	Together	ಒಟ್ಟಿಗೆ
गच्छामः	चलामः	നമുക്ക് പോകാം	Let us go	ನಾವು ಹೋಗುವ
कलहः	कलहः	വാഴക്ക്	Quarrel	ಜಗಳ
वैरम्	विरोधः	ശത്ರುത	Enmity	ವಿರೋಧ
निर्मांमः	निर्माणं कुर्मः	നീർമ്മിക്കാം	Let us make	ನಾವು ನಿರ್ಮಿಸುವ
सुममधु	पुष्परसः	പുന്തേൻ	Honey	ಹೂವಿನ ಜೇನುತುಪ್ಪ
जीवाः	प्राणिनः	ജീವികൾ	Living beings	ಜಾನುವಾರುಗಳು
स्वप्नः	स्वप्नः	സ്വപ്ನം, കിനാവ്	Dream	ಕನಸು
स्वीकुर्मः	स्वीकारं कुर्मः	സ്വೀಕരിക്കാം	Let us receive	ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವ

षष्ठः पाठः ।

जीविषु स्नेहः महनीयः । एकां चित्रकथां पश्यामः ।

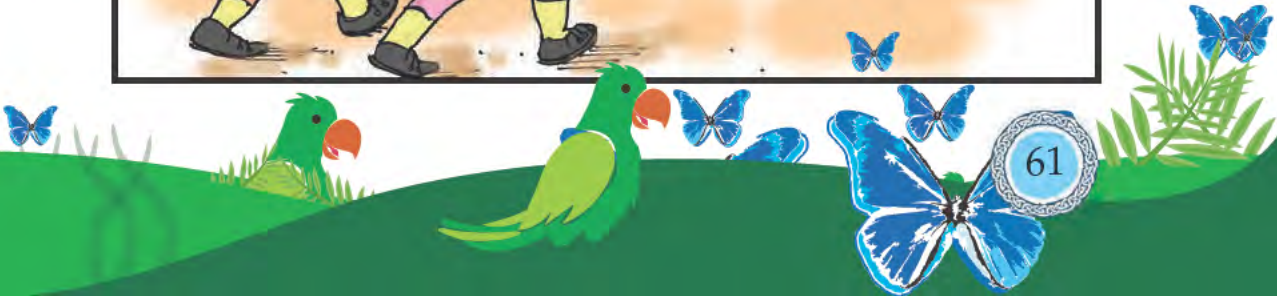
तर्हि सर्वे शृण्वन्तु ।

स्नेहस्पर्शः ।

प्राणिनः सर्वे अस्माकं सोदराः। तेषां रक्षणम् अस्माभिः कर्तव्यम्।

पठनप्रवर्तनानि ।

पाठभागं संघशः साभिनयम् अवतारयन्तु ।

उदाहरणानुसारं पदनिर्माणं करोतु ।

उदा : क्रो चि डः - चिक्रोडः ।

नः जी वि - .....

रः द सो - .....

तः अ ती - .....

म स यः - .....

वर्णेन लेपयतु। उदाहरणानुसारं
यथोचितं योजयतु।

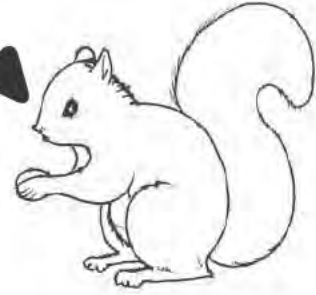
चिक्रोडः

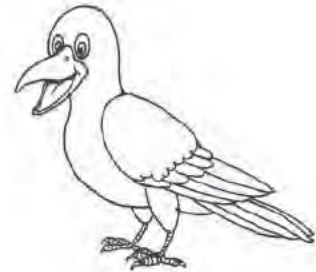
नकुलः

काकः

शुकः

चित्रं दृष्ट्वा उदाहरणानुसारं प्रश्नान् पृच्छतु।
लिखतु।

❖ चिक्रोडः किं पिबति ?

चिक्रोडः क्षीरं पिबति।

❖ अध्यापिका ..... करोति?

अध्यापिका अभिनन्दनं करोति।

❖ मीनु ..... शृणोति?

मीनु रोदनं शृणोति।

❖ छात्राः ..... कुर्वन्ति ?

छात्राः करताडनं कुर्वन्ति।

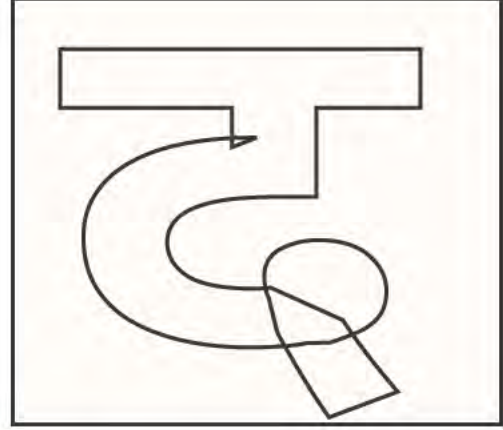

बिन्दून् योजयित्वा अक्षरं वदतु लिखतु
वर्णेन लेपयतु च।

सोदरः।

द्वामि।

रोदनम्।

द इति अक्षरं लिखतु।

द द द द द

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

शब्दकोशः

पदम्	संस्कृतम्	മലയാളം	English	കನ್ನಡ
अतीतः	विगतः	കഴിഞ്ഞുപോയത്	Past	ಕഴിേದ
आगच्छतु	आयातु	വന്നാലും	Please come	ಬನ್ನಿ
आवश्यकम्	अपेक्षणीयम्	ഒഴിച്ചുകൂടാനാവാത്തത്	Inevitable	അനിവാര്യ
कुतः?	कस्मात् देशात्?	എവിടെനിന്ന്?	From where?	ಎಲ್ಲಿಂದ
कुर्मः	कुर्मः	നമുക്ക് ചെയ്യാം	Let us do	ನಾವು ಮಾಡುವ
चिक्रोडः	अनिलः	അണ്ണാൻ	Squirrel	അഴിലു
तेषाम्	तेषां जनानाम्	അവരുടെ	Their	അവർ
ददातु	यच्छतु	നൽകൂ	Please give	ദയവിലും കോಡಿ
नयतु	आदाय गच्छतु	എടുത്തു കൊണ്ടു പോകൂ	Please carry and go	കോಡു ಹೋಗി
पश्यतु	अवलोकयतु	നോക്കൂ	See	ನೋಡಿ
प्राणिनः	जीविनः	ജീവികൾ	Living beings	ಜಾನುವಾರುಗಳು
रोदनम्	क्रन्दनम्	കരച്ചിൽ	Cry (n)	അലാവುದ
शीघ्रम्	झटिति	പെട്ടെന്ന്	Quickly	ಬೇഗನೆ
समीपम्	निकटे	അടുത്തത്	Nearby	സമീപ
श्रान्तः	क्षीणितः	ക്ഷീണിച്ചവൻ	Tired	സാസാഗിദവ
क्षीरम्	पयः	പാൽ	Milk	ಹಾಲು

एककम् ४

मनुष्याणां सुस्थितिः परिस्थितिसंरक्षणेनैव
सुसाध्या भवति । परिस्थितेर्नाशः सर्वजीविनां नाशाय भवति ।
अतः वातावरणं प्रकृतिसंरक्षणम् इत्यनयोः प्राधान्यम्
अवगन्तुम् अस्मिन् एकके पाठद्वयम् अन्तर्भावितम् । अत्र
एकाम् आत्मकथाम् एकं पत्रं च पठामः ।

सप्तमः पाठः

आम्।
तं प्रति पृच्छामि।

एषः वृक्षः महान् खलु?
अस्य वृक्षस्य नाम किम्?

अहम् आम्रः ।

अहम् आम्रः । इदं मम फलम् । अस्य नाम आम्रम् ।
मम शाखायाम् अनेके पक्षिणः जन्तवः च निवसन्ति ।
मम छायायां बालाः क्रीडन्ति । जनाः उपविशन्ति च ।
अहं मधुरफलानि ददामि । मम फलं खादतु । अनन्तरं
बीजं वपतु । तम् आम्रवृक्षकं पोषयतु ।

“ वृक्षो रक्षति रक्षितः ” ।

पठनप्रवर्तनानि ।

'अहम्' इति पदमुपयुज्य स्वपरिचायनम्।

अहं दीपु।

अहं मीनु।

अहम् आम्रः ।

अहं लीला ।

अहं .....

पाठभागं सस्वरं वाचयतु।

पाठभागं साभिनयम् अवतारयतु।

वृक्षसंरक्षणस्य प्राधान्यमधिकृत्य चर्चा करोतु।

फलानां चित्रमुपयुज्य चित्रसंपुटनिर्माणं करोतु।

पाठभागस्थम् आप्तवाक्यं किम्? उच्चैः वाचयतु।

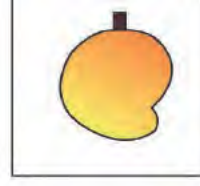
‘वृक्षो रक्षति रक्षितः’ इति आप्तवाक्यं
परिसरस्थे वृक्षे स्थापयतु।

फलानां नामानि वदतु।

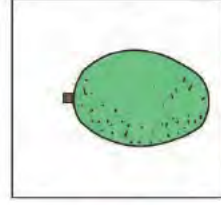
अहम् आम्रः ।

मम फलम् आम्रम्।

अहं पनसः ।

मम फलं.....

अहं खर्जूरः ।

मम फलं .....

अहम् अनानसः ।

मम फलम्.....

पदानि वदतु।

अहम्

आम्रः

शाखा

फलम्

वर्णेन लेपयतु।

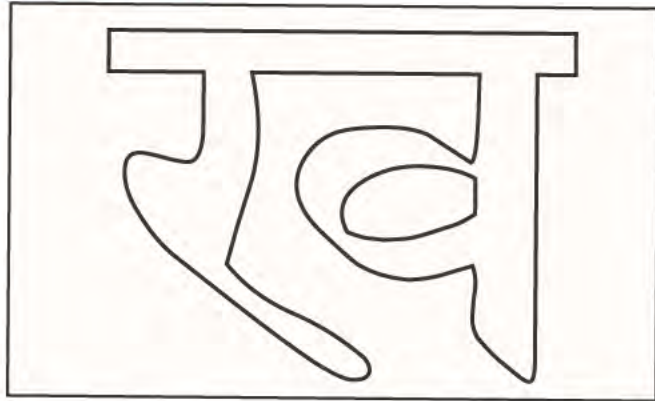
बिन्दून् योजयित्वा पदानि पूरयतु।

अक्षरं वर्णेन लेपयतु।

मुखम्

शाखा

खादतु

अक्षरं लिखतु।

य य य य य

अनुबन्धः

सर्वे आम्रबीजानि वपन्तु।

ಶಬ್ದಕೋಶ:

ಪದಮ್	ಸಂಸ್ಕೃತಮ್	ಢಲಯಾಒಂ	English	ಕನ್ನಡ
ಆಢ್ರ:	ಸಹಕಾರತರು:	ಢಾಂ (ಒಠಾಂ)	Mango tree	ಢಾಢಿನ ವರ
ಫಲಮ್	ಫಲಮ್	ಫಲಂ	Fruit	ಹಣ್ಣು
ಶಾಖಾ	ಶಿಖರ:	ಢರಣಾಂ	Branch of a tree	ಢರದ ಗೆಲ್ಲು
ಪಕ್ಷಿ	ಖಗ:	ಫಲ	Bird	ಹಕ್ಕಿ
ಢೃಗ:	ಪಶು:	ಢೃಗಂ	Animal	ಜಾನುವಾರು
ನಿವಸತಿ	ವಸತಿ	ಠಾಢನಿಒಣ್ಣು	Lives, Stays	ವಾಸಿಸುತ್ತದೆ
ಒಯಾ	ಅನಾತಪ:	ನಿಒಠೆ	Shadow	ನೆರಳು
ಕ್ರೀಡತಿ	ಕ್ರೀಡಾಂ ಕರತಿ	ಒಠ್ಠಿಒಣ್ಣು	Plays (v)	ಆಡುತ್ತದೆ
ಒಪವಿಶತಿ	ಒಪವೇಶನಂ ಕರತಿ	ಒಠಿಒಣ್ಣು	Sits	ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ
ದದಾತಿ	ಯಒಒತಿ	ಒಒಾಒಒಣ್ಣು	Gives	ಕೊಡುತ್ತದೆ
ಬೀಜಮ್	ಬೀಜಮ್	ವಿಠಂ	Seed	ಬೀಜ
ವಪತಿ	ವಪನಂ ಕರತಿ	ವಿಠಣ್ಣು	Sows	ಬಿತ್ತನೆ ಢಾಡುತ್ತದೆ
ಪೂಷಯತಿ	ಪಾಲಯತಿ	ವಠಠಿಠ್ಠು	Brings up	ಸಾಕುತ್ತದೆ
ರಕ್ಷತಿ	ಪರಿಪಾಲಯತಿ	ರಒಒಿಒಣ್ಣು	Saves	ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ
ವೃಕ್ಷ:	ಪಾದಪ:	ಢರಂ	Tree	ಬಿತ್ತನೆ ಢಾಡುತ್ತದೆ

अष्टमः पाठः

सर्वे वृक्षरोपणं कुर्वन्ति वा ? वृक्षस्य वर्धनाय जलमावश्यकं भवति । जलं कुतः आगच्छति? मेघं प्रति प्रेषितं एकं पत्रं पश्यामः ।

भवती किं करोति ?

पत्रं वा? ददातु। पश्यामि।

पत्रं लिखामि।

पत्रम् उच्चैः पठामः ।

आयातु शीघ्रम् !

हे मेघ!

ग्रीष्मकालः आगतः। उष्णः
असह्यः भवति। सस्यलतादयः शुष्काः।
पक्षिमृगादयः पिपासया भ्रमन्ति। मम
आम्रबीजं न अङ्कुरति। हे मेघ! कदा त्वं
वर्षसि ?

प्रतीक्षां करोमि....।

सस्नेहम्,
मीनु

स्थलनाम,
दिनाङ्कः।

पठनप्रवर्तनानि ।

ऋतूनां नामानि वदतु ।

वसन्तकालः

ग्रीष्मकालः

वर्षाकालः

शरत् कालः

हेमन्तकालः

शिशिरकालः

वासरणां नामानि वदतु। उदाहरणानुसारं लिखतु।

रविवासरः

सोम.....

मङ्गल.....

बुध.....

गुरु.....

शुक्र.....

शनि.....

संख्यां वदतु उदाहरणानुसारं लिखतु च।

१५ पञ्चदश

१५

१६ षोडश

.....

१७ सप्तदश

.....

१८ अष्टादश

.....

१९ नवदश (एकोनविंशतिः)

.....

२० विंशतिः

.....

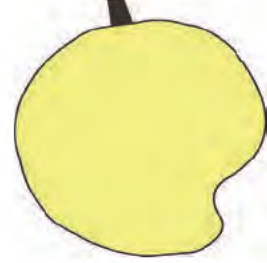
वर्णानां नामानि वदतु।

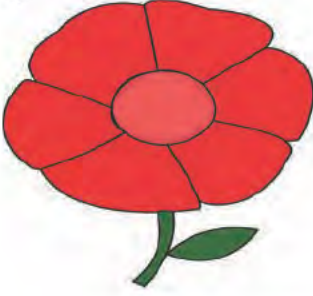
कृष्णः

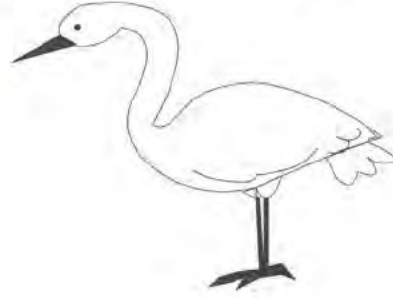
हरितः

पीतः

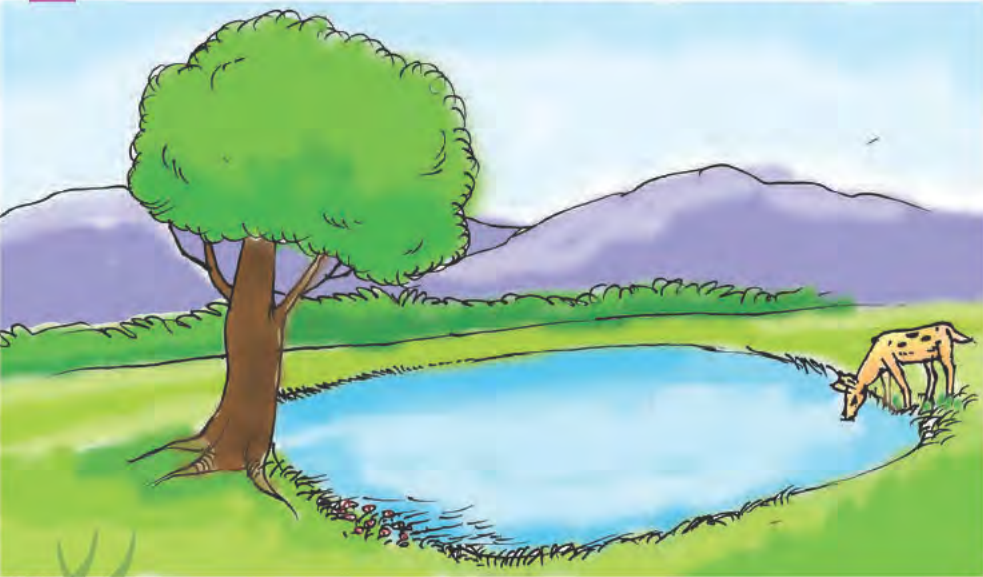
रक्तः

श्वेतः

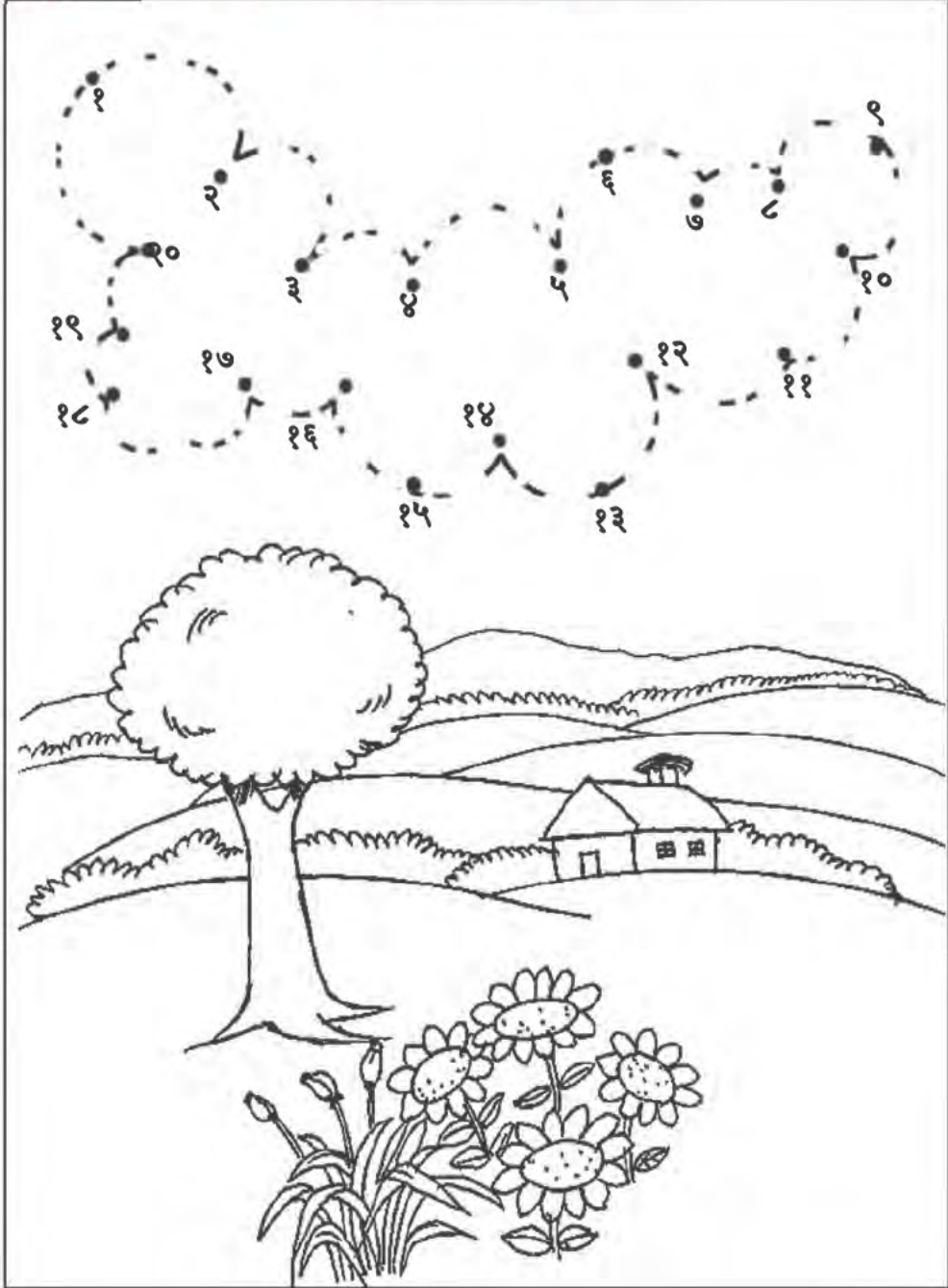

जलसंरक्षणमधिकृत्य चर्चा करोतु।

संख्या: योजयित्वा निलीनः कः इति पश्यतु।
चित्रम् उचितवर्णैःलेपयतु।

पदानि उच्चैः वदतु।

जलम् वर्षाकालः मेघः करोमि

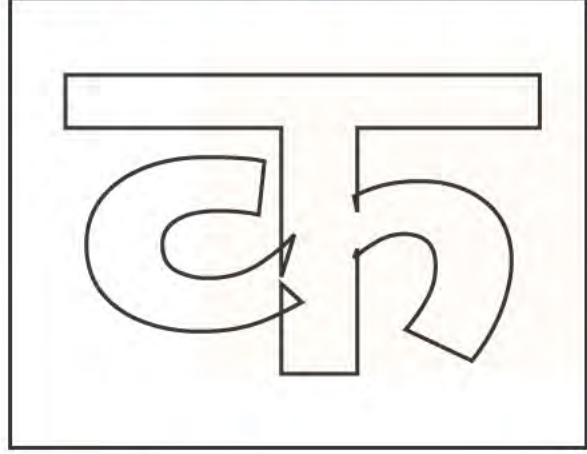

बिन्दून् योजयित्वा पदानि पूरयतु। अक्षरं वर्णेन
लेपयतु।

कदा

करोमि

कालः

क इति अक्षरं लिखतु।

क क क क क

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ಶಬ್ದಕೋಶ:

ಪದಮ್	ಸಂಸ್ಕೃತಮ್	മലയാളം	English	ಕನ್ನಡ
ಅಡ್ಕುರತಿ	ರೋಹತಿ	മുളയ്ക്കുന്നു	Sprouts(v)	ಮೊಳಕೆ ಬರುತ್ತದೆ
ಭ್ರಮಂತಿ	इतस्ततःअटन्ति	ചുറ്റിക്കറങ്ങുന്നു	Wander	ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾರೆ
आयातु	आगच्छतु	വന്നാലും, വരൂ	Please come	ಬನ್ನಿ
उष्णः	तापः	ചൂട്, ഉഷ്ಣം	Heat	ಉಷ್ಣ / ಬಿಸಿ
कदा?	कस्मिन् समये?	എപ്പೊൾ?	When?	ಯಾವಾಗ
त्वम्	भवान् / भवती	ನಿങ്ങൾ, ನೀ, ತಾಳು	You	ನೀವು
पत्रम्	लेखः / लेखनम्	കത്ത്	Letter	ಪತ್ರ
पिपासा	पातुम् इच्छा	ദാഹം	Thirst	ಬಾಯಾರಿಕೆ
लिखति	लेखनं करोति	എഴുതുന്നു	Writes(v)	ಬರೆಯುತ್ತದೆ
शुष्कः	शुष्कः	ഉണങ്ങിയ	Dry	ಒಣಗಿದ

अक्षरमाला

स्वराक्षराणि

अ	आ	इ	ई	उ
ऊ	ऋ	ॠ	ऌ	ए
ऐ	ओ	औ	अं	अः

व्यञ्जनाक्षराणि

क	ख	ग	घ	ङ
च	छ	ज	झ	ञ
ट	ठ	ड	ढ	ण
त	थ	द	ध	न
प	फ	ब	भ	म
य	र	ल	व	
श	ष	स	ह	

ഭാരതത്തിന്റെ ഭരണഘടന

ഭാഗം IV ക്

മൗലിക കർത്തവ്യങ്ങൾ

51 ക. മൗലിക കർത്തവ്യങ്ങൾ - താഴെപ്പറയുന്നവ ഭാരതത്തിലെ ഓരോ പൗരന്റെയും കർത്തവ്യം ആയിരിക്കുന്നതാണ് :

- (ക) ഭരണഘടനയെ അനുസരിക്കുകയും അതിന്റെ ആദർശങ്ങളെയും സ്ഥാപനങ്ങളെയും ദേശീയപതാകയെയും ദേശീയഗാനത്തെയും ആദരിക്കുകയും ചെയ്യുക;
- (ഖ) സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള നമ്മുടെ ദേശീയസമരത്തിന് പ്രചോദനം നൽകിയ മഹനീയാദർശങ്ങളെ പരിപോഷിപ്പിക്കുകയും പിൻതുടരുകയും ചെയ്യുക;
- (ഗ) ഭാരതത്തിന്റെ പരമാധികാരവും ഐക്യവും അഖണ്ഡതയും നിലനിർത്തുകയും സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുക;
- (ഘ) രാജ്യത്തെ കാത്തുസൂക്ഷിക്കുകയും ദേശീയസേവനം അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ അനുഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്യുക;
- (ങ) മതപരവും ഭാഷാപരവും പ്രാദേശികവും വിഭാഗീയവുമായ വൈവിധ്യങ്ങൾക്കതീതമായി ഭാരതത്തിലെ എല്ലാ ജനങ്ങൾക്കുമിടയിൽ, സൗഹാർദ്ദവും പൊതുവായ സാഹോദര്യമനോഭാവവും പുലർത്തുക, സ്ത്രീകളുടെ അന്തസ്സിന് കുറവു വരുത്തുന്ന ആചാരങ്ങൾ പരിത്യജിക്കുക;
- (ച) നമ്മുടെ സമ്മിശ്രസംസ്കാരത്തിന്റെ സമ്പന്നമായ പാരമ്പര്യത്തെ വിലമതിക്കുകയും നിലനിറുത്തുകയും ചെയ്യുക;
- (ഛ) വനങ്ങളും തടാകങ്ങളും നദികളും വന്യജീവികളും ഉൾപ്പെടുന്ന പ്രകൃത്യാ ഉള്ള പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷിക്കുകയും അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുത്തുകയും, ജീവികളോട് കാരൂണ്യം കാണിക്കുകയും ചെയ്യുക;
- (ജ) ശാസ്ത്രീയമായ കാഴ്ചപ്പാടും മാനവികതയും, അന്വേഷണത്തിനും പരിഷ്കരണത്തിനും ഉള്ള മനോഭാവവും വികസിപ്പിക്കുക;
- (ട) പൊതുസ്വത്ത് പരിരക്ഷിക്കുകയും ശപഥം ചെയ്ത് അക്രമം ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുക;
- (ഠ) രാഷ്ട്രം യത്നത്തിന്റെയും ലക്ഷ്യപ്രാപ്തിയുടെയും ഉന്നതതലങ്ങളിലേക്ക് നിരന്തരം ഉയരത്തക്കവണ്ണം വ്യക്തിപരവും കൂട്ടായതുമായ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ എല്ലാ മണ്ഡലങ്ങളിലും ഉൽക്കൃഷ്ടതയ്ക്കുവേണ്ടി അധ്വാനിക്കുക;
- (ഡ) ആറിനും പതിനാലിനും ഇടയ്ക്ക് പ്രായമുള്ള തന്റെ കുട്ടിക്കോ തന്റെ സംരക്ഷണയിലുള്ള കുട്ടികൾക്കോ, അതതു സംഗതി പോലെ, മാതാപിതാക്കളോ രക്ഷാകർത്താവോ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനുള്ള അവസരങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുക.

കുട്ടികളുടെ അവകാശങ്ങൾ

പ്രിയമുള്ള കുട്ടികളേ,

നിങ്ങൾക്കുള്ള അവകാശങ്ങളെന്തെല്ലാമെന്ന് അറിയേണ്ടതില്ലേ? അവകാശങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവ് നിങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തം, സംരക്ഷണം, സാമൂഹികനീതി എന്നിവ ഉറപ്പാക്കാൻ പ്രേരണയും പ്രചോദനവും നൽകും. നിങ്ങളുടെ അവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കാൻ ഇപ്പോൾ ഒരു കമ്മീഷൻ പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. കേരള സംസ്ഥാന ബാലാവകാശസംരക്ഷണ കമ്മീഷൻ എന്നാണ് അതിന്റെ പേര്. എന്തെല്ലാമാണ് നിങ്ങൾക്കുള്ള അവകാശങ്ങൾ എന്നു നോക്കാം.

• സംസാരത്തിനും ആശയപ്രകടനത്തിനുമുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം • ജീവന്റെയും വ്യക്തിസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെയും സംരക്ഷണം • അതിജീവനത്തിനും പൂർണ്ണവികാസത്തിനുമുള്ള അവകാശം • ജാതി-മത-വർഗ-വർണ്ണ ചിന്തകൾക്കതീതമായി ബഹുമാനിക്കപ്പെടാനും അംഗീകരിക്കപ്പെടാനുമുള്ള അവകാശം • മാനസികവും ശാരീരികവും ലൈംഗികവുമായ പീഡനങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സംരക്ഷണത്തിനും പരിചരണത്തിനുമുള്ള അവകാശം • പങ്കാളിത്തത്തിനുള്ള അവകാശം • ബാലവേലയിൽനിന്നും ആപൽക്കരമായ ജോലികളിൽനിന്നുമുള്ള മോചനം • ശൈശവവിവാഹത്തിൽനിന്നുള്ള സംരക്ഷണം • സ്വന്തം സംസ്കാരം അറിയുന്നതിനും അതനുസരിച്ച് ജീവിക്കുന്നതിനുമുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം	• അവഗണനകളിൽനിന്നുള്ള സംരക്ഷണം • സൗജന്യവും നിർബന്ധിതവുമായ വിദ്യാഭ്യാസ അവകാശം • കളിക്കാനും പഠിക്കാനുമുള്ള അവകാശം • സ്നേഹവും സുരക്ഷയും നൽകുന്ന കുടുംബവും സമൂഹവും ലഭ്യമാകാനുള്ള അവകാശം

നിങ്ങളുടെ ചില ഉത്തരവാദിത്വങ്ങൾ

- സ്കൂൾ, പൊതുസംവിധാനങ്ങൾ എന്നിവ നശിപ്പിക്കാതെ സംരക്ഷിക്കുക.
- സ്കൂളിലും പഠനപ്രവർത്തനങ്ങളിലും കൃത്യനിഷ്ഠ പാലിക്കുക.
- സ്കൂൾ അധികാരികളെയും അധ്യാപകരെയും മാതാപിതാക്കളെയും സഹപാഠികളെയും ബഹുമാനിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്യുക.
- ജാതി-മത-വർഗ-വർണ്ണ ചിന്തകൾക്കതീതമായി മറ്റുള്ളവരെ ബഹുമാനിക്കാനും അംഗീകരിക്കാനും സന്നദ്ധരാവുക.

ബന്ധപ്പെടേണ്ട വിലാസം:

കേരള സംസ്ഥാന ബാലാവകാശസംരക്ഷണ കമ്മീഷൻ

ശ്രീ ഗണേഷ്, റ്റി.സി. 14/2036, വാൻറോസ് ജംങ്ഷൻ,

കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി പി.ഒ, തിരുവനന്തപുരം - 34

ഫോൺ 0471 - 2326603

ഇ- മെയിൽ childrights.cpcr@kerala.gov.in, rte.cpcr@kerala.gov.in

വെബ്സൈറ്റ് : www.kescpcr.kerala.gov.in

ചൈൽഡ് ഹെൽപ്പ് ലൈൻ - 1098, ക്രൈം സ്റ്റോപ്പർ - 1090, നിർഭയ - 1800 425 1400

കേരള പോലീസ് ഹെൽപ്പ് ലൈൻ - 0471 - 3243000/44000/45000

online R.T.E Monitoring : www.nireekshana.org.in